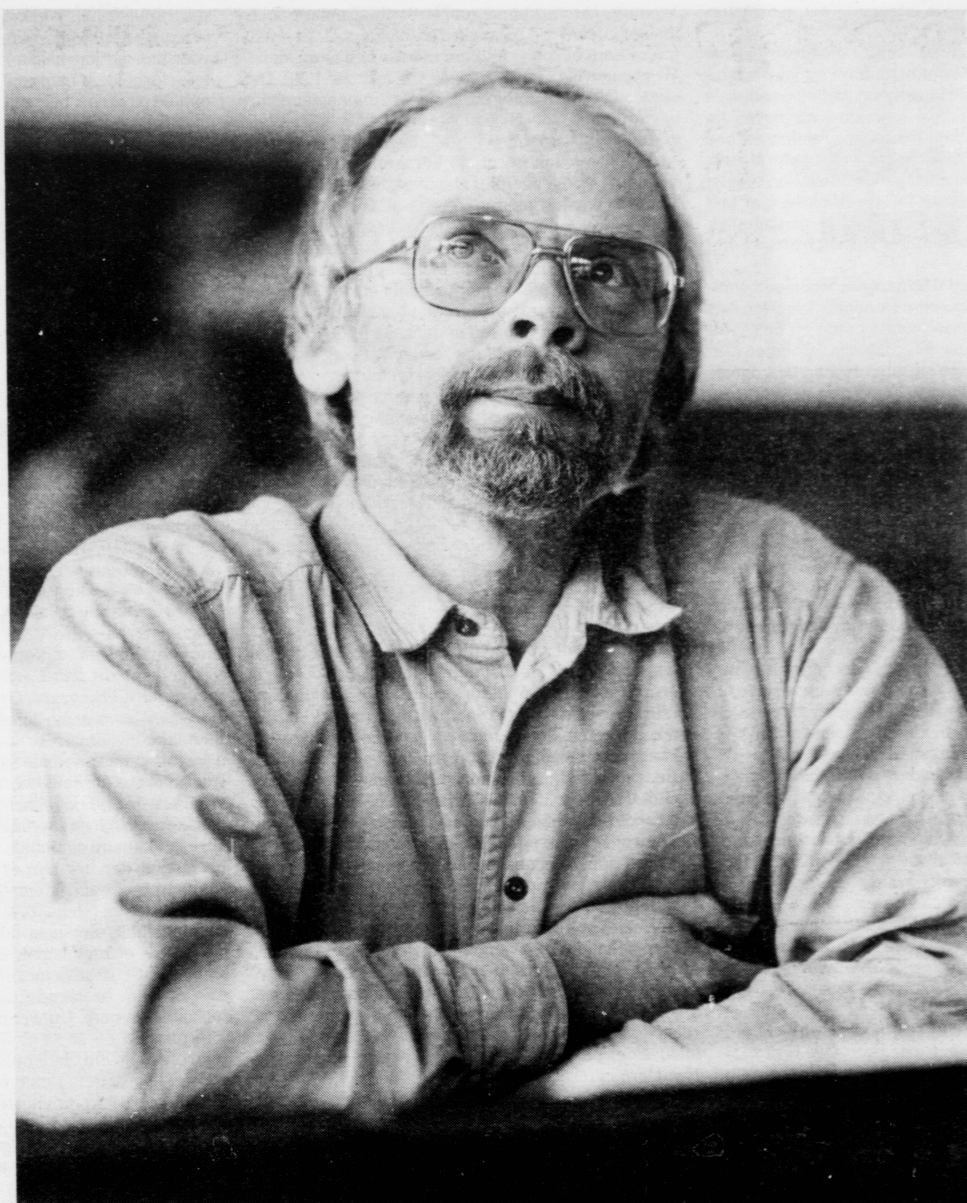

Idet jeg fortsat ser bort fra, at der selvfølgelig kan forekomme konflikter af individuel art, foregår denne udvikling stort set gnidningsløst og til gensidig berigelse. Det var en bager fra Bornholm, Georg Caspar Hansen (1843-1924), musikalsk multitalent og perfektionist (portrætteret i William Heinesens *De fortabte spillemænd*), som grundlagde en moderne færøsk musiktradition. Hvis man skal pege på de to personer, som har betydet mest for færøsk musikliv indenfor den sidste menneskealder, så kommer man først til at tænke på nordjyden Kristian Blak – pianist, komponist, utrættelig katalysator og musikalsk initiativtager – og hans amerikanske kone, Sharon Weiss. Omvendt har færøske kunstnere, der er rejst til Danmark, tilført landet dynamik og kreativitet. Instruktøren Eyðun Johannessen, billedhuggeren Hans Pauli Olsen og komponisten Sunnleif Rasmussen er tre af mange eksempler.

Der findes sikkert mange forklaringer på, at denne udvikling stort set har forløbet på en harmonisk måde. Jeg skal her give to bud på, hvad grunden kan være. For det første har man, ved siden af undervisningen i færøsk, indenfor den færøske skole lagt vægt på, at alle elever skulle lære at tale og skrive dansk. Til trods for, at traditionen ikke bare har været populær, har man holdt fast ved denne linie. Heraf følger, at de

allerfleste elever er i besiddelse af et tosproget fundament, når de går i gang med at tilegne sig engelsk, tysk, fransk osv. Man kan diskutere fordele og ulemper ved et sådant system. Men man må konstatere, at eleverne på denne måde får adgang, ikke bare til dansk litteratur, men også, hvis man er interesseret, til norsk og svensk sprog og litteratur.

For det andet: selvom det økonomiske og politiske system (som havde været stabilt til slutningen af 60'erne) i 80'erne brød sammen, så har Færøernes kamp for at bevare og udvikle en national og kulturel identitet stort set været en succes. Hermed nærmer vi os et centralt punkt: man har i dette begrænsede nordiske område formået *både* at bibeholde berøringen med Danmark og Skandinavien og at bevare sit eget kulturelle fundament. Der findes ikke en eneste færing, som kunne drømme om – når andet ikke er nødvendigt – at benytte et andet sprog end sit eget. På den anden side har man ikke spor imod at tale dansk til en besøgende. Da alle færing, udover rigsdansk, taler en slags skandinavisk, som man her kalder *gotudanskt*, har de gennemgående nemmere ved at kommunikere i nordisk sammenhæng end f. eks. finner eller danskere. Omvendt lærer de fleste danskere hurtigt at forstå færøsk, mange også at tale og skrive sproget.

Det er vigtigt her at tænke på, at nationalisme ofte

opstår, hvor et fundament af identitet smuldrer. Nationale spændinger bundes ofte netop i afmagt, i den kulturelle og identitetsmæssige vaklen. Danskere og færing er i stand til at snakke sammen, arbejde sammen og hygge sig sammen af den enkle grund, at de, samtidig som de respekterer hinanden kulturer, er bevidste om – som man plejer at udtrykke det heroppe – *hvor de selv står*. Det er bemærkelsesværdigt, at de sidste 5-6 års enorme økonomiske og politiske udfordring stort set ikke har formået at gøre skår i det gode naboskab. Man har i det store og hele modstået fristelsen til at lade ens harme over fejl, begået på det politiske eller økonomiske plan enten på Færøerne eller i Danmark, på irrational vis gå ud over de dagligdags, rent menneskelige relationer. Undertegnede – som har boet på Færøerne i denne periode og samtidig haft lejlighed til at besøge Danmark 3-4 gange hvert år – har til for kort tid siden ikke set tegn på nærværdige temperaturstigninger.

III

Imidlertid kan man, hvis man af og til blader i en dansk avis, tydeligt skelne en sort stribe ude i horisonten. En forandring er på vej. Man aner konturerne af en udvikling, som – hvis den ikke vendes eller standses –